

Riktlinjer gällande Inkontinens för Värmland

Innehållsförteckning

Information till dig som ska förskriva inkontinenshjälpmedel inom Region Värmland eller kommun	4
Ansök om förskrivningsrätt i beställarsystemet Onemed/Guide	5
Detta bör du veta när du ska förskriva inkontinenshjälpmedel	7
Riktlinjer för inkontinensskydd och förskrivning	8
Val av inkontinensskydd	8
Läckagemätning som grund för förskrivning	9
Förskrivning baserat på läckagemätning	9
Gräns för förskrivning av inkontinenshjälpmedel	9
Fraktkostnader	10
Förskrivningsintervall och mängd	10
Uppföljning av patientens läckage	11
Val av skydd – patientens önskemål	11
Dubbla skydd	11
Förskrivning av allt-i-ett-byxor (pants)	12
Förskrivning av fixeringsbyxor	12
Förskrivnings principer av fixeringsbyxor	12
Förskrivning av tvättbara flergångsunderlägg	13

Informationsblad till patienter som ska utföra läckagemätning	15
Dispensansökan	17
Checklista – Leveransbeställning till patienten	20

Information till dig som ska förskriva inkontinenshjälpmedel inom Region Värmland eller kommun

Förskrivningsrätt

För att få förskriva absorberande inkontinensskydd krävs att du är:

- Sjuksköterska med minst 7,5 högskolepoäng inom förskrivning av hjälpmedel
- Distriktssköterska

Din chef på vårdcentralen eller MAS i kommunen avgör om du ska ha rätt att förskriva inkontinenshjälpmedel.

Ansökan om förskrivningsrätt som din chef eller Mas fyller i

1. Blanketten för ansökan fylls i med:
 - Personuppgifter
 - Ditt HSA-ID-nummer
2. Blanketten skickas till urokonsulent på Hjälpmedelsservice.
3. Innan eventuell förskrivningsrätt beviljas ska sjuksköterska/distriktssköterska ha ett Teamsmöte med urokonsulent, där riktlinjerna för förskrivning går igenom.

Ansök om förskrivningsrätt i beställarsystemet Onemed/Guide

Så här gör du om du är anställd av Region Värmland

Fyll i ansökan om användarkonto Guide

I ansökan anger du ditt HSA-id. Du hittar ditt ID-nummer i [SITHS Mina sidor](#)

Observera att du inte behöver ange ditt personnummer eller beställarkundnummer i din ansökan.

Be din verksamhetschef/enhetschef att godkänna din ansökan.

Ifylld och underskriven ansökningsblankett skickas via internpost eller e-post.

Internpost

Therese Lundström
Hjälpmedelsservice
Östanvindsgatan 14
65221 Karlstad

E-post

Scannad ansökan skickas till: therese.lundstrom@regionvarmland.se

Om din ansökan blir godkänd

- Du får ett mejl från **Onemed** med dina inloggningsuppgifter och instruktioner för hur du använder beställningssystemet **Guide**.
- Du får även ett mejl för att boka tid hos **Urokonsulenten**. Under mötet går ni igenom riktlinjerna för förskrivning innan du börjar förskriva.

Så här gör du om du är anställd inom kommun

I ansökan anger du ditt HSA-id. Du hittar ditt ID-nummer i [SITHS Mina sidor](#).

Observera att du inte behöver ange ditt personnummer eller beställarkundnummer i din ansökan.

Be din MAS/enhetschef att godkänna din ansökan.

Ifylld och underskriven ansökningsblankett skickas via internpost eller e-post.

Fyll i ansökan om användarkonto Guide

Beställningen skickas till

Therese Lundström

Hjälpmedelsservice

Östanvindsgatan 14

65221 Karlstad

E-post

Scannad ansökan skickas till: therese.lundstrom@regionvarmland.se

Så här gör du om du är anställd inom Karlstad kommun

Om du är anställd av Karlstads kommun beställer verksamhetsutvecklare inom hälso- och sjukvård din behörighet till beställningssystemet efter genomför digital utbildning med kunskapstest i VOF Utbildning.

Om din ansökan blir godkänd

- Du får ett mejl från **Onemed** med dina inloggningsuppgifter och instruktioner för hur du använder beställningssystemet **Guide**.
- Du får även ett mejl för att boka tid hos **Urokonsulenten**. Under mötet går ni igenom riktlinjerna för förskrivning innan du börjar förskriva.

Detta bör du veta när du ska förskriva inkontinenshjälpmedel

Sortimentskatalog

Region Värmland har ett fastställt upphandlat sortiment av absorberande inkontinensskydd som ska användas vid förskrivning.

Dispensrutiner

Vid behov av vissa skydd som ingår i ordinarie sortiment finns särskilda dispensrutiner, dessa kräver särskild hantering och godkännande.

Läckagemätning – ett krav för förskrivning

Innan absorberande inkontinensskydd kan förskrivas ska patienten genomföra en läckagemätning. Detta är en viktig del av bedömningen för att säkerställa att rätt hjälpmedel används utifrån patientens behov.

- Om det inte finns någon medicinsk orsak till att avstå från läckagemätning, och patienten ändå väljer att inte genomföra den, kan förskrivning nekas.
- I sådana fall får patienten själv bekosta inkontinensskydden.

Följsamhet till riktlinjer

Förskrivare är skyldiga att följa de riktlinjer som gäller för förskrivning av inkontinenshjälpmedel. **Om riktlinjerna inte följs, kan förskrivningsrätten tas bort.**

Riktlinjer för inkontinensskydd och förskrivning

- Förskrivningsrätt till inkontinenshjälpmedel föreligger vid varaktiga och dagliga urinläckage.
- Behovet ska påvisas genom läckagemätning, som utförs under 1–3 dygn.
- Förskrivning ska alltid föregås av individuell utprovning av lämpligt skydd.
- Hjälpmedlet ska vara funktionellt anpassat till individens förmåga, miljö och vårdbehov.
- Förskrivningen ska dokumenteras med produktnamn, användningsfrekvens och planerad uppföljning.
- Patienten och/eller närstående ska få information om användning och skötsel.
- Uppföljning av funktion och komfort bör ske regelbundet, minst en gång per år.

Val av inkontinensskydd

Val av inkontinenshjälpmedel utifrån läckagemätning.

Vid val av inkontinenshjälpmedel ska läckagemätning ligga till grund för bedömningen, där 1 gram motsvarar 1 milliliter(ml) urin.

Bedömningen ska göras med stöd av absorptionsguiden och alltid utgå från:

Individuell läckagemängd

- Kroppsform och storlek
- Längd och rörelsemönster
- Hudstatus och eventuella medicinska tillstånd

En korrekt individuell behovsbedömning är avgörande och ska alltid följas av utprovning av lämpligt skydd för att säkerställa funktion, komfort och läckagesäkerhet.

Läckagemätning som grund för förskrivning

För att förskrivning av inkontinenshjälpmedel ska vara möjlig krävs att patienten genomgår en läckagemätning. Om patienten avstår från att genomföra läckagemätning, utan medicinsk motivering, har förskrivaren rätt att neka förskrivning av inkontinensskydd. I sådana fall får patienten själv bekosta de skydd som önskas.

Förskrivning baserat på läckagemätning

- Om läckagemätning visar att patienten har varaktigt urinläckage, kan förskrivning av inkontinensskydd ske med upp till 6 skydd per dygn.
- Förskrivningen ska baseras på individuell bedömning och dokumenteras enligt gällande riktlinjer.

Gräns för förskrivning av inkontinenshjälpmedel

- Urinläckage under 30 ml per dygn omfattas inte av förskrivningsrätt. I dessa fall ska patienten själv bekosta inkontinensskydd, då behovet bedöms som för lågt för att omfattas av offentligt finansierade hjälpmedel
- Om patienten upplever läckage endast vid specifika, fritt valda aktiviteter (t.ex. träning eller fritidssysselsättning) rekommenderas att dessa behov hanteras genom egen bekostnad

Fraktkostnader

- **1–2 kollin:** 260 kr
- **3–4 kollin:** 58 kr
- **5 kollin eller fler:** 529 kr
- För att undvika onödiga kostnader ska fixeringsbyxor förskrivas **tillsammans med andra hjälpmedel** när behov finns.

Förskrivningsintervall och mängd

Om patienten är berättigad till inkontinenshjälpmedel kan förskrivning ske **upp till 4 gånger per år**, med **minst 3 månaders intervall** mellan varje uttag. Detta gäller patienter som bor i **enskilt boende**.

- För patienter på **Särskilt boende (Säbo)** kan förskrivning ske **1 gång per månad**, för samtliga patienter, under **individuell gruppbeställning**. Detta möjliggör **gemensam frakt**, vilket är mer kostnadseffektivt.
- Vid varje förskrivningstillfälle kan patienten få upp till **6 skydd per dygn**, beroende på **individuellt behov**.

Uppföljning av patientens läckage

- Vid stadigvarande urinläckage ska uppföljning av patientens behov och hjälpmedelsanvändning ske minst en gång per år. Uppföljning bör även genomföras vid förändringar i sjukdomstillstånd, läkemedelsbehandling eller andra relevanta faktorer som kan påverka inkontinenssituationen.

Val av skydd – patientens önskemål

- Om patienten erbjuds ett skydd som motsvarar behovet enligt **läckagemätningen**, men önskar ett **annat skydd** än det som bedömts vara medicinskt motiverat, kan patienten behöva **bekosta det önskade skyddet själv**.
- Föreskrivning ska alltid baseras på **individuell bedömning** och följa gällande riktlinjer för medicinsk indikation och kostnadseffektivitet.

Dubbla skydd

- Föreskriv aldrig dubbla inkontinensskydd till patienten.
- Att använda två skydd samtidigt försämrar skyddets funktion, då de inte kommer tillräckligt nära kroppen. Detta kan leda till ökat läckage och obehag för patienten.
- För bästa effekt ska rätt skydd och storlek av skydd väljas utifrån individuell utprovning och läckagemätning

Förskrivning av allt-i-ett-byxor (pants)

- Allt-i-ett-byxor bör inte utgöra förstahandsval vid förskrivning av inkontinenshjälpmedel.
- De är avsedda för personer som självständigt klarar toalettbesök, men har svårigheter att hantera andra typer av skydd. Detta gäller exempelvis personer med kognitiv nedsättning, såsom demens.
- Pants är inte lämpliga för helt sängliggande patienter, då de inte är utformade för den typen av vårdbehov. De ska heller inte användas som ersättning för vanliga underkläder

Förskrivning av fixeringsbyxor

- Patienten ska i första hand använda **egna underkläder**.
- Fixeringsbyxor kan förskrivas som hjälpmedel **endast när det är medicinskt motiverat**.
- **Enbart fixeringsbyxor får ej förskrivas**, då fraktkostnaden överstiger produktens värde.

Förskrivningsprinciper av fixeringsbyxor

- **Maximalt 15 fixeringsbyxor per år** får förskrivas.
- Fixeringsbyxorna är **tvättbara upp till 100 gånger**, vilket möjliggör långvarig användning.
- Förskrivning ska alltid föregås av **individuell utprovning**, där rätt storlek säkerställs.
- Fixeringsbyxan ska vara **måttanpassad och inte för stor**, för att ge korrekt funktion och komfort.
- **Observera:** Enbart fixeringsbyxor får inte förskrivas, då **fraktkostnaden överstiger produktens värde**. För att säkerställa kostnadseffektivitet bör fixeringsbyxor endast förskrivas tillsammans med andra hjälpmedel vid behov.

Förskrivning av tvättbara flergångsunderlägg

Tvättbara flergångsunderlägg är en upphandlad dispensprodukt och ingår inte i det ordinarie beställarsortimentet.

Tryckavlastande dynor - placera inte flergångsunderlägg på dynan, det minskar den tryckavlastande effekten. Om inkontinensskydd behövs så kan arbetsterapeut förskriva överdrag som är speciellt anpassade för dynan.

Placera inte flergångs hygienskydd ovanpå **glidlakan**. De förtar effekten av glidlakan och förstör ytan. Om flergångsskydd läggs på glidlakanet i sängen blir det svårare för personen att vända sig. Vingarna på flergångs hygienskydd är inte till för att dra i, de ska inte användas som draglakan. Det finns glidlakan med fuktspärr att förskrivas vid behov. Personen kan få två glidlakan förskrivna.

Om flergångs lakansskydd absolut måste användas i säng bör de placeras ovanpå draglakan som används ovanpå glidlakan

För att kunna förskriva dessa krävs:

Dispensansökan som skickas till ansvarig instans.

Utförd läckagemätning som visar behovet av extra skydd utöver befintligt inkontinenshjälpmedel och en motivering till varför flergångsunderlägg ska förskrivas.

- Medicinsk motivering till varför flergångsunderlägg är nödvändiga, exempelvis vid läckage vid sidan av skyddet. Dispens kan ges för:

- Max 3 underlägg för säng
- Max 2 underlägg för stol

Underläggen är tvättbara upp till 450 gånger och finns i olika storlekar.

Tvättbara flergångsunderlägg/lakanskydd är en egenvårdsprodukt som i vissa fall kan förskrivas på dispens.

Informationsblad till patienter som ska utföra läckagemätning

Denna kan skrivas ut och skickas till patienten med läckagelistan, se nästa sida)

Rätt till hjälpmedel

Personer med varaktiga och dagliga besvär av urin- och/eller avföringsläckage kan ha rätt till kostnadsfria inkontinenshjälpmedel. Dessa provas ut och förskrivs för tre månader åt gången, med maximalt fyra uttag per år.

Läckagemätning

För att kunna få inkontinensskydd förskrivet krävs att en läckagemätning genomförs minst en gång per år, eller oftare vid förändringar i läckaget. Utredning och vägning är nödvändig för att kunna erbjuda ett skydd som är individuellt anpassat efter dina behov.

Så här gör du en läckagemätning

- Väg inkontinensskyddet före användning och efter byte.
- Anteckna klockslag för varje byte.
- Använd en våg som mäter i gram, exempelvis hushållsvåg.
- Utför mätningen under 1 till 3 dygn.
- Dokumentera resultatet på läckagelistan från sjuksköterskan.
- Skicka in listan med läckagemätningen i god tid innan eventuell nästa beställning.

Förskrivning och antal skydd

Om du bedöms ha rätt till kostnadsfria inkontinensskydd, kan du få upp till fyra förskrivningar per år, med tre månaders mellanrum. Antalet skydd som kan förskrivas varierar, vanligtvis mellan 1 och 6 skydd per dag.

Önskemål om andra skydd

Om du önskar använda andra typer av skydd än de som förskrivits efter utprovning, kan du behöva bekosta dessa själv.

Kontaktinformation

Vid frågor eller behov av hjälp kontakta den vårdcentral du tillhör.

Klicka på länken nedan för att skriva ut informationsblad gällande inkontinenshjälpmedel eller läckagemättningslista

[Informationsblad om läckagemätning med listor att skriva ut och skicka till patienten](#)

[Läckagemättningslista att skriva ut till patienten](#)

Dispensansökan

Information om dispens för vissa produkter

Dispens kan ges för produkter som är upphandlade, till exempel:

- **Inkontinensskydd** som tar upp mer än **900 ml vätska**
- **Tvättbara underlägg** som kan användas upp till **450 tvättar**
(Observera att tvättbara underlägg ibland räknas som egenvårdsprodukter – då får patienten bekosta dem själv)

Dessa tvättbara produkter kan dispens sökas för:

- **Tvättbara sittskydd:**
 - 50 x 40 cm
 - 60 x 45 cm
- **Tvättbart lakanunderlägg:**
 - 190 x 85 cm
 - Dessa hygienunderlägg/lakanskydd är tvättbara upp till **450 gånger**

Tvättbara underlägg/lakanskydd räknas som en egenvårdsprodukt och kan i vissa fall förskrivas

Dessa absorberande produkter kan dispens sökas för:

- TENA Comfort Maxi – 995 ml
- Abena San 10 – 997 ml
- Abena Man Special – 915 ml
- Attends Slip Air Comfort nr 10 Large – 1058 ml
- Attends Slip Air Comfort nr 10 XL – 1167 ml
- Attends Slip Classic nr 10 M – 1050 ml
- TENA Slip Super M – 825 ml
- TENA Slip Super Large – 907 ml
- Attends Flex nr 9 XL – 974 ml
- Attends Flex nr 10 M – 1054 ml
- Attends Flex nr 10 L Ultima – 1304 ml

För att ansöka om dispens krävs:

- **Läckagemätning** under **1–3 dygn**
- **Mätningen** ska skickas in tillsammans med **ansökan**

Viktigt att veta:

- Även om produkten finns inom det avtalade sortimentet, kan dispensansökan **avslås**
- **Endast förskrivande sjuksköterska** kan ansöka om dispens
- Om dispens **beviljas**, gäller den **maximalt ett år** – därefter behöver en **ny ansökan** göras

- **Om dispensansökan avslås** och du som förskrivande sjuksköterska, patient eller anhörig inte är nöjd med beslutet, finns möjlighet att ansöka igen. Då tas ärendet upp i en dispensgrupp som består av personer med olika yrkesroller, såsom sjuksköterska, distriktssköterska, urokonsulent, chef och arbetsterapeut.

Så här gör du för att ansöka om dispens

1. Använd aktuell e-tjänst

Gå till den e-tjänst som gäller för dispensansökningar

2. Bekräftelse via e-post

När du har skickat in din ansökan får du en bekräftelse via e-post att den är mottagen och godkänd.

3. Registrering i Guide

En godkänd dispens registreras automatiskt i systemet **Guide**.

4. Giltighetstid

Dispensen gäller i **ett år**.

Om behovet kvarstår efter ett år måste du göra en **ny ansökan** med ny läckagemätning

[Dispensansökan för inkontinenshjälpmedel absorberande eller urinavledande](#)

[Dispensansökan för tvättbara hygienunderlägg/lakanskydd](#)

[Läckagemätningslista](#)

[Läckagemätningslista -assisterad](#)

Checklista – Leveransbeställning till patienten

Grundläggande uppgifter

- Kontrollera **leveransadress** (folkbokföringsadress eller vårdinrättning)
- Kontrollera **telefonnummer**
- Kontrollera **portkod** (om tillämpligt)

Leveransplats

- Finns **tak eller skyddad plats utomhus** för leverans?
- Ange om produkterna **får ställas utomhus** (om inget annat är överenskommet)
- Ange **specifika instruktioner** för leveransplats i beställningen

Leveransmål

- Ska levereras till **patientens dörr**
- Alternativt: leverans till **vårdinrättning** (ange namn och adress)

Särskilt boende

Välj typ av leverans:

- **Samleverans** (flera patienter, samma enhet) billigast r/t fraktkostnaden
- **Patientleverans** (ensild patient) dyr fraktkostnad

Tillfällig adress utanför länet

- Kontrollera att adressen är **inom Sverige**
- Ange att det är en **tillfällig adress utanför Värmland**
- Oavsett om det är tillfällig adress eller inte så ska det vara max **4 beställningar totalt**
- Säkerställ att det är **minst 3 månader mellan varje beställning**

